

تتبع ونگارش: امین الدین « سعیدی »: 20 اسد 1389
مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیکی افغان
و مسؤل مرکز فرهنگی د حق لاره- جرمنی

بسم الله الرحمن الرحيم

ماه مبارک رمضان

رمضان ماهی است که بشوید، هم بسوزد. بشوید به آب توبه دل‌ها ی مجرمان را، بسوزد به آتشی گرسنگی تن‌ها بندگان را، رمضان در لغت از رمضا) به معنای شدت حرارت و یا به معنای سنگ گرم و داغی گرفته شده است و این بدین معنای که اگر این سنگ داغ را به هر چه بگذارند آنرا بسوزند .
و یا هم رمضان از «رمض» گرفته شده است که به معنای باران است که بر هر چه برسد، آن را بشوید .
واقعاً این کلمه از دقت و لطافت خاصی برخوردار است، چون در این ماه گناهان انسان بخشیده می‌شود، بنابر مسلمانان است تا همیشه به ضمیمه ماه رمضان کلمه مبارک را اضافه نماید، واحسنتر است آنرا بنام « ماه مبارک رمضان» مسمی نمایند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم می فرماید: « إنما سمی الرضمان لانه یرمض الذنوب؛ ماه رمضان به این نام مسمی شده بخاطر آنکه گناهان را می سوزاند.
پیغمبر صلی الله علیه وسلم در جای دیگری میفرماید:

« ارمض الله فیه ذنوب المؤمنین و غفور الله لهم» « ماه رمضان ماه است که آن گناهان مؤمنان پاک و شسته میشود و خداوند (ج) ایشان را می بخشد. ماه رمضان از جمله یکی از ماه‌های است که نامش در قرآن ذکر یافته است. این ماه در روایات و فر هنگ اسلامی بخشی از بر نامه ریزی الهی برای تربیت بشری تلقی می‌شود، که از برکت آن هر سال تحولی فکری، و فر هنگی در جامعه اسلامی پدید می‌آید.
همچنان در روایات اسلامی، ماه مبارک رمضان، ماه خدا و میهمانی امت پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم خوانده شده است و خداوند متعال در این ماه در نهایت کرامت و مهر بانی پذیرایی می‌کند؛ پیامبر اسلام می فرماید: « ماه رجب ماه خدا، ماه شعبان ماه من و ماه رمضان ماه امت من است، هر کس که در این ماه روزه بگیرد بر خدا ست که گناهان‌شان را ببخشد»

معنای لغوی روزه:

روزه یا «صوم» «یا صیام» به معنای باز داشتن خود داری کردن از چیزی را گویند .
و در اصطلاح شریعت منظور از صوم آنست که شخص از صبح صادق طلوع فجر دوم تا غروب افتاب خود را از مفطرات یعنی آنچه مورد اشتها شکم و فرج است به نیت مخصوص نگاه کند.
حکمت و فلسفه فرضیت روزه:

حکمت و فلسفه فرضیت روزه بالای مسلمانان برای تقویت روح مسلمانان برای مقاومت با تمایلات و هوس‌های جسم است. زیرا روزه قدرت هوس‌های بدن را تقلیل میدهد و انسان را از بسیاری تمایلات نفسانی که لایق مقام انسان نیست باز میدارد. و بدین ترتیب روزه روح انسان را تقویت میکند .
حکم فرضیت روزه:

بر اساس حکم الهی: « یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم» «ای کسانی که ایمان آورده اید روزه بر شما فرض گردانیده شده، چنانکه فرض کرده شده بر کسانی که پیش شما بودند.» (سوره بقره: آیه متبرکه - ۱۸۳) و هم حدیث مبارک:

« بنی الاسلام علی خمس شهادة أن لا اله إلا الله وأن محمداً رسول الله واقام الصلاة وإیتاء الزکاة والحج وصوم رمضان» «اسلام بر پنج چیزی بنا گردیده است، اقرار بر اینکه لا ئق پرستش و عبادت هیچکس جز ذات الله تبارک و تعالی نیست و حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرستاده خداوند (ج) است بر پا کردن نماز، دادن زکات و حج بیت الله شریف و روزه ماه مبارک رمضان» (صحیح مسلم: ۱۶-۲۰-۱/۴۵)، (صحیح امام بخاری: ۱/۴۹/۸)
همچنان اجماع امت بر اینست که روزه ماه رمضان فرض و یکی از ارکان اسلام و ضروریات دین است و کسی که فرضیت آن را انکار کند کافر و مرتد است. (فقه السنه: ۱/۳۶۶)

حکم و حکمت فرضیت روزه:

روزه از قدیم الزمان بین انسانها مروج بوده، اگر ادبیات و قصص مصریان قدیم، چینی‌ها، یونانی‌ها را مورد مطالعه قرار دهیم در خواهیم یافت که روزه با تفاوت‌های روزه فعلی مسلمانان وجود داشته در آن زمان روزه‌های یک روزه یک هفته‌ای و یا روزه که روزه داران از خوردن برخی از خوراک‌ها ممنوع بودند از

جمله خوردن گوشت و یا غیره ماکولات، طوریکه مظاهر این روزه را میتوان امروز هم در کشور های اروپایی و برخی از کشور های آسیایی و پیروان سایر مذاهب از جمله در مذهب کاتولیک ها و پروتستانت ها مشاهده کرد. روزه و حکم قطعی روزه برای مسلمانان بروز دوم ماه شعبان سال دوم هجرت توسط این آیه مبارکه برای مسلمانان ابلاغ گردید.

« شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن هدی للناس و بینت من الهدی و الفرقان » (ماه رمضان ماه است که در آن قرآن نازل شده که رهنمایی مردم است و دلایل هدایت و تمیز بین حق و باطل می باشد).
پروردگار با عظمت ما امر فرمود: « فمن شهد منکم الشهر فلیصمه » ، (هر که از شما آنرا بیابد روزه این ماه را بگیرد).

قرآن مجید شهادت میدهد که روزه در تمام آدیان آسمانی فرض بوده و در نظام عبادت هر امتی حیثیت بخش لازمی را داشته است « كما کتب علی الذین من قبلکم » (بقره ۱۸۳) (طوریکه فرض گردانیده شده بود بر کسانی که پیش از شما بودند).

پیامبر اسلام میفرماید: « اگر شخصی بدون عذر شرعی و مرض ، یک روزه را ترک کند اگر تمام عمر روزه بگیرد باز هم تلافی آن را نمیتوان کرد. » (روای حدیث احمد ، ترمذی ، ابوداود).

زمانیکه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم به مدینه منوره هجرت کرد، ملاحظه کرد که در آن دیار برخی از مردمان در روز عاشورا روزه می گرفتند ، مسلمانان با آنحضرت صلی الله علیه وسلم مراجعه نموده و در مورد خواستار هدایت گردیدند ، آنحضرت صلی الله علیه وسلم خود روزه گرفت و به پیروان خویش امر کرد تا روزه بگیرند.

در صحیح بخاری از ابن عمر (رض) نقل شده است: « صام النبی (ص) عاشوراء و امر بصیامه فلما فرض رمضان ترک » و نیز در صحیح بخاری از عایشه (رض) نقل شده است که :

« رسول خدا به روزه روز عاشورا امر کرد تا هنگامی که روزه ماه رمضان واجب شد . آنگاه فرمود : « هر کس می خواهد روز عاشورا را روزه بگیرد و هر کسی می خواهد افطار کند. » شخص حضرت محمد صلی الله علیه وسلم قبل از فرضیت ماه مبارک رمضان ، روزه میگرفت . و به این عبادت آشنایی داشت .

پیامبر اکرم محمد صلی الله علیه وسلم فرموده اند: « اذا دخل رمضان فتحت ابواب السماء و فی روایه فتحت ابواب الجنة و غلقت ابواب جهنم و سلسلت الشیاطین و فی روایه فتحت ابواب الرحمة » (چون ماه مبارک رمضان داخل شود ، در های آسمان کشاده شود . در روایت دیگری آمده است که در های بهشت کشوده می شود و در های دوزخ بسته و شیاطین در زنجیر کرده می شوند و در روایتی آمده است که در های رحمت باز می شود.)

هدف روزه :

هدف واقعی روزه متقی شدن انسان است . « لعلمک تتقون » تقوی گوهر اخلاق است ، که از محبت الهی ، از ایمان به الله (ج) درک صفات رحمت ، کرم ، فضل و خوف الله بوجود می آید.

روزه حقیقی :

روزه حقیقی عبارت از آن روزه ای است که انسان با تمام احساس و شعور کامل به ادا ی آن اقدام نماید. و از تمام مکروهاتی که روزه را بی روح و بی مفهوم می سازد از آن جلوگیری بعمل آرد.

پیامبر اسلام میفرماید: « وقتی که انسان روزه می گیرد لازم است که گوش ها ، چشم ها ، زبان ، دست ها و تمام اعضای بدن خود را از کار های ناپسندیده باز دارد . »

وقت فرضیت ماه مبارک رمضان :

خداوند پاک در سوره بقره (آیات ۱۸۳ - ۱۸۵) میفرماید :

« یا ایها الذین امنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلم تتقون ، ایاماً معدودت فمن کان منکم مریضاً او علی سفر فعدة من ایام اخر ا ... یرید الله بکم الیسر و لا یرید بکم العسر .. »

(ای مؤمنان ! روزه بر شما فرض گردیده چنانچه بر کسانی که پیش از شما بودن فرض گردیده بود تا پر هیز کار شوید و خلعت تقوی را در بر کنید ، روزه در روزه های شمرده شده و اندک بر شما فرض گردانیده شده ،

پس هر کدام از شما که مریض و یا در سفر باشد برایش رواست که روزه را بخورد و قضای آنرا در روز های دیگر بیاورد و بر کسانی که به مشقت زیاد از عهده آن می بر آیند فدیة است به اندازه خوراک یک روزه یک مسکین ،

و هر که به خوشی و رضای خود در فدیة افزودی به عمل آرد و بیش از یک نفر مسکین را سیر سازد برایش بهتر است روزه ، گرفتن تان برای شما بهتر است اگر میدانید . ماه رمضان ماه هیست که در آن قرآن نازل شده که

برای مردم وسیله هدایت و دلایل روشن از رهنمایی و وسیله امتیاز حق از باطل است . پس هر که حاضر آن ماه باشد و آنرا در یابد آنرا بگیرد و هر که مریض و یا در سفر باشد برایش رواست که آنرا نگیرد و قضای آنرا در روز های دیگری بیاورد و شماره روز های فوت شده را تکمیل کند . خداوند خواهان آسانی و سهولت بر شماست

و اراده عسرت و دشواری بر شما را ندارد ، و بر اینکه شما ، شمار آنرا تکمیل کنید و برای اینکه خدای خود را به بزرگی یاد کنید شما را رهنمونی کرده و باشد که شما با سپاس و شکر گزار و منت بار خدای خود باشید .)

رویت هلال :

روزه وقتی فرض میگردد ، زمانیکه تاکید به رویت هلال ماه مبارک رمضان صورت بپذیرد . بدین اساس دین اسلام بر مسلمانان واجب گردانیده است تا به تاریخ (۲۹ شعبان) برای دیدن هلال ماه رمضان اهتمام بخرچ دهد.

۱- رویت ماه مبارک رمضان باید توسط دو نفر مسلمان (خواه مرد باشد یا زن) عاقل ، بالغ و عادل تصدیق گردد .
اگرچه برخی از محدثین بر این امر تأکید میفرمایند که رویت ماه رمضان با یک شاهد نیز واجب می شود . و به این حدیث پیامبر صلی الله علیه استدلال میاورند .

از ابن عباس رضی الله عنه روایت که روزی از : (اعرابی نزد پیامبر صلی الله علیه و سلم آمد و گفت همانا من هلال ماه را دیده ام . پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود آیا شهادت می دهی که هیچ معبودی جز خدای یگانه نیست و محمد رسول خدا است . گفت : بله پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود : ای بلال به مردم خبر بده تا فردا روزه بگیرند) ابن خزیمه و اصحاب سنن

۲ - اگر رویت ماه مبارک توسط عده زیادی از مردم تصدیق گردد ، در این صورت شرط عادل بودن از بین می رود .
۳ - در صورتیکه آسمان ابر آلود باشد بناً با تکمیل ۳۰ روز از ماه شعبان فرضیت روزه حتمی می گردد . زمانیکه رویت ماه مبارک رمضان بعمل آمد بر مسلمانان لازم است تا خود روزه بگیرند و خبر آنرا بین همه مسلمانان بخش نمایند . اگر رویت ماه مبارک رمضان در یکی از کشور ها صورت گیرد بر سایر مسلمانان است که به مجرد وصول خیر ، روزه بگیرند .

پیامبر اسلام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم فرموده است :

« صوموا لرؤیته و أفطروا لرؤیته ، فإن غمی علیکم الشهر فعدوا ثلاثین » « هلال را دیده روزه گیرید و هلال را دیده روزه را پایان دهید و اگر در (۲۹) شعبان هلال دیده نشد پس حساب شعبان را (۳۰) پوره نمائید » (بخاری : ۴/۱۱۹/۱۹۰۹)

دعای دیدن ماه :

پیامبر صلی الله علیه و سلم وقتی ماه نو را مشاهده میگردند ، چنین دعا میخواندند . « اللهم أهله علينا بالامن والایمان والسلامة والاسلام ، ربی وربك الله هلال رشد وخیر » خدایا ! طلوع مهتاب را بر ما همراه آرامش و ایمان ، سلامتی و اسلام بگردان . ای مهتاب ! خدای من و خدای تو الله واحد است . آرزو مندم این مهتاب هدایت و خیر باشد . اقسام روزه : فرض : روزه فرض در تمام سال فقط روزه گرفتن ماه مبارک رمضان بر مسلمانان فرض است . ختم بر بیننا لیک :